

פרויקט עד הלום - הורים לומדים וילדים מצליחים: מה עשינו ומה השגנו עד הלום

בפרויקט הייחודי 'עד הלום' שותפים האגף לחינוך מבוגרים במשרד החינוך, המנהלים של אגפי הגיל במשרד, מנהלי מחוזות, הרשות הארצית למדידה והערכה, וברמה היישובית - מנהלי בתי הספר, מנהלי מרכזי השכלה, נציגי רשויות והורים. מטרתו: לבדוק אם העלאת רמת ההשכלה של ההורים עד 12 שנות לימוד תביא לשיפור בהישגי התלמידים בתוצאות מבחני המיצ"ב והבגרויות.

הקדמה

הנתונים המופיעים בשנתון הסטטיסטי מלמדים כי ככל שהרקע החברתי-כלכלי של התלמיד מבוסס יותר – הישגיו הלימודיים גבוהים יותר, כפי שהדבר מתבטא בציוני המיצ"ב (מדד צמיחה ויעילות בית ספרית) בכיתות ה-ו ו-ח וכן במימדים הקשורים לבחינות הבגרות. משמע, ככל שרמת ההשכלה של ההורים נמוכה יותר, כך קטנה יותר ההסתברות שילדם ישיג תעודת בגרות ויצליח להיכנס לאוניברסיטה. באופן זה מונצחת הדרה מעמדית בין-דורית לאורך שנים. השלכות ההשכלה הנמוכה של ההורים ניכרות אפוא בנתוני הנשירה מבית הספר, בהישגי הציונים בבגרויות ובנתוני הכניסה לאוניברסיטאות. ולחילופין: ככל שרמת ההשכלה של ההורים גבוהה יותר, הסיכוי של ילדם לסיים 'בגרות' בהצלחה ולהשתלב בלימודים אקדמיים גבוה יותר. הקשר בין הצלחה בלימודים להשתלבות בעולם העבודה ולניעות חברתית הוא ברור.

מנכ"ל משרד החינוך בעבר, ד"ר שמשון שושני, הכריז על פרויקט ייחודי שבמסגרתו ייבחרו בתי ספר שבהם ציוני המיצ"ב נמוכים, ואחוז גבוה של הורי התלמידים הם בעלי השכלה נמוכה מ-12 שנות לימוד. על פי תוכנית זו, המשרד יציע להורים במסגרת הפרויקט להשלים את השכלתם עד 12 שנות לימוד, במימון מלא שלו. היה זה ניסיון ייחודי של מערכת החינוך להתמודד עם בעיית ההישגים הנמוכים של התלמידים בחלק מבתי הספר באמצעות קידום רמת ההשכלה של ההורים, כדי להשפיע על הישגי ילדיהם במערכת בית הספר.

ראיית ההורה כאדם מבוגר על צרכיו ורצונותיו וכבעל השפעה מכרעת על הישגי ילדיו ויכולתם להשתלב בחברה היא שונה מן המשתמע מפרויקטים שהתקיימו עד כה במסגרות שונות. פרויקט ייחודי זה משתף את האגף לחינוך מבוגרים, מנהלי אגפי הגיל במשרד, מנהלי מחוזות, הרשות הארצית למדידה והערכה (ראמ"ה), וברמה היישובית – את מנהלי בתי הספר, מנהלי מרכזי השכלה, נציגי רשויות, הורים ועוד.

ראמ"ה יזמה יצירת קבוצות של בתי ספר לפי יישובים או מרכזי השכלה, בתנאי סף של מספר הורים מינימלי בקבוצת בתי הספר שהם בעלי השכלה מתחת ל-12 שנות לימוד. במדגם

כוללים 150 בתי ספר ב-32 יישובים. בחלק מהמרכזים או הרשויות נפתחה יותר מכיתה אחת.

מטרת הפרויקט: לבדוק אם העלאת רמת ההשכלה של ההורים עד 12 שנות לימוד תביא לשיפור בהישגי התלמידים בתוצאות מבחני המיצ"ב והבגרות, והאם הפיכת ההורים למעורבים בתהליך החינוכי והבית ספרי של ילדיהם תשפיע גם על התלמידים בכיוון שיפור האקלים הבית ספרי. לפרויקט מאפיינים בולטים אחדים:

- זו פעם ראשונה שמערכת החינוך הרשמית או מערכת חינוך כלשהי מתערבת ופועלת לשינוי אחד ממשתני הרקע של התלמידים;
- ההכרה וההבנה כי כדי להתמודד עם הסוגיות והאתגרים העומדים על סדר היום הלאומי - תחרותיות בעולם גלובלי, חזרה לצמיחה ופיתוח, צמצום העוני, הקטנת הפערים החברתיים והגברת הסולידריות - יש צורך בקיום לימודים רצופים בגיל הבגרות ובלמידה לאורך החיים, בין לשם השלמת פערים ובין לצורך התעדכנות. לימוד כזה מקדם הסתגלות לסביבה המשתנה; הוא אמצעי משלים ומתקן לחינוך הפורמלי; והוא מכשיר להקטנת פערים כלכליים.
- התבססות על הידע המקצועי שנצבר באגף לחינוך מבוגרים בנושאי למידת מבוגרים והשלמות השכלה לאוכלוסיית המבוגרים בחברה הישראלית במשך שנים רבות.
- מדובר בפרויקט ארוך טווח. למערכת החינוך אין בדרך כלל סבלנות, והיא מחפשת פתרונות מידיים, תיקון 'עכשווי'. השקעה בהשכלה ובהשכלת מבוגרים בפרט היא תמיד השקעה לטווח ארוך (שרווח גדול מאוד בצדה). את השיפור ברמת ההישגים של התלמידים שנבחנו במבחני מיצ"ב ח' יהיה אפשר לראות רק בעוד כמה שנים – אולי נראה את השיפור במיצ"ב ח', אולי בבחינות הבגרות, אולי בעמידה במבחני הסף לאוניברסיטה ואולי אצל אחיהם הצעירים של הילדים.
- הליווי המחקרי המאפיין את הפרויקט מתחילתו. הרשות הארצית למדידה והערכה (ראמ"ה) מעורבת למעשה בפרויקט משלב התכנון: הרשות היא שקובעת את היישובים ואת בתי הספר שבהם יתקיים הפרויקט, היא שקובעת את הרכב המדגם והיא מלווה את הפרויקט לאורך כל הדרך.
- הטווח הרחב מאוד של שיתוף הפעולה ואיגום העשייה בראייה מערכתית של האגף לחינוך מבוגרים, אגפי הגיל שבמנהל הפדגוגי, מנהלי מחוזות המשרד, תחום הורים שבשירות הפסיכולוגי ייעוצי, הרשויות המקומיות, מנהלי מרכזי השכלה והרשות הארצית למדידה והערכה. כל זאת כדי לנסות ליצור שינוי לאורך זמן בהישגי התלמידים.

הכיתות הראשונות נפתחו בחודש אפריל 2011.

הנחות יסוד

- כדי להתמודד עם הסוגיות והאתגרים העומדים על סדר היום הלאומי - תחרותיות בעולם גלובלי, חשיבות הקידום של הצמיחה והפיתוח, צמצום העוני, חתירה להקטנת הפערים החברתיים והגברת הסולידריות - יש צורך בקיום לימודים רצופים בגיל הבגרות ובלמידה לאורך החיים, בין לשם השלמת פערים ובין לצורך התעדכנות.
- לנוכח השינויים הנוכחים לעיל, יש חשיבות גוברת להמשך הלימוד לאורך החיים - בלימוד פורמלי ובלתי-פורמלי. לימוד כזה מקדם הסתגלות לסביבה המשתנה; הוא אמצעי המשלים ומתקן את מה שהחסיר החינוך הפורמלי בגיל הילדות והנעורים; והוא מכשיר להקטנת פערים כלכליים.
- התא המשפחתי והסולידריות החברתית עוברים שינויים רבים. מתוך הכרה וידיעה שאין תחליף לשני מבנים יסודיים אלו, יש צורך בחיזוק המשפחה על שלל מבניה ובפיתוח החוסן המשפחתי והקהילתי. זאת ניתן לעשות באמצעות הנחלת ידע, השלמת השכלה, פיתוח כישורי חיים ומתן כלים לניהול חיים משפחתיים ולתפקוד משפחתי והורי מותאם, ראוי ורלוונטי.
- מדינת ישראל סובלת ממצאות של פערים משמעותיים בין קבוצות אוכלוסייה שונות – פערים ברמת ההון וברמת ההשכלה ('הון חברתי-תרבותי'). שינוי מאפייני ההשכלה וההכשרה של קבוצת האוכלוסייה מעוטת ההון (הכלכלי או ההשכלתי) אינו אפשרי ללא התערבות המדינה. מצופה שהפרויקט המוצע יספק תשתית לרכישת השכלה והכשרה. הנגישות ללימודים תסייע למעוניינים לנייד את מעמדם הכלכלי-חברתי ותוביל באופן עקיף להעלאת רמת ההשכלה של ילדיהם.

אסטרטגיות

- שותפות ודיאלוג שוטף בין הגופים המפעילים בכל רמות הפעילות של הפרויקט.
- יצירת שותפויות ברמה המערכתית הכוללת: רמת מטה, רמה יישובית, רמה בין-ארגונית, מורים והורים.
- העצמה מקצועית של סגל ההוראה, מנהלי תוכניות, מנהלי בתי ספר ומנהלי מרכזי השכלה.
- התמקצעות בתחום למידת מבוגרים מחד ושילוב תכנים בית ספריים וקהילתיים מאידך.
- פיתוח כלים רלוונטיים ברמה של תוכניות ושיטות הוראה.

עקרונות הפעלה

- שילוב מערכתי של אגפי הגיל במשרד החינוך כחלק משותפות המלווה את הפרויקט לאורך כל שלביו.
- התבססות על הידע המקצועי שנצבר במשך שנים רבות באגף לחינוך מבוגרים בנושאי למידת מבוגרים והשלמות השכלה לאוכלוסיית המבוגרים בחברה הישראלית.
- יצירת מתווה להערכה מעצבת וליווי שוטף של אנשי המקצוע של הרשות הארצית למדידה והערכה.
- התאמת תוכני הלימוד לצורכי ההורים ושילוב תוכני הנושאים והדגשים של מערכת החינוך הפורמלית.
- קיום צוותי היגוי ברמה ארצית, מחוזית ויישובית.
- שיתוף מנהלי המחוזות ובתי הספר באופן שוטף.
- בניית צוותי פעולה ברמה היישובית המשלבים מנהלי מרכזי השכלה, מנהלי בתי ספר, מורים, הורים, נציגי רשות וכל גורם משמעותי להצלחת הפרויקט ברמה היישובית.

היערכות במחוזות להפעלת הפרויקט

ההיערכות במחוזות להפעלת הפרויקט כללה את הפעילויות הבאות:

1. מפגשים עם מנהלי בתי הספר שנדגמו בהשתתפות מנהלי מחוזות המשרד, מנהלי מחלקות חינוך ברשויות, רכזי השכלה ביישובים ונציגי האגף לחינוך מבוגרים. במפגשים אלה נידונו בין השאר גם דרכים לגיוס לומדים.
2. הקמת ועדות היגוי יישוביות.
3. יצירת קשר עם ועדי הורים של בתי הספר שנדגמו.

התנעת הפרויקט

לצורך התנעת הפרויקט ננקטו הפעולות הבאות:

1. הצגת הפרויקט לפני ההורים באמצעות ערבי חשיפה להורים בבתי הספר, מכתבים ממנהלי בתי הספר, מפגשים אישיים ושיחות טלפוניות.
2. רישום הלומדים והזמנה למבחני מיון. מבחני המיון (באחריות האגף) הם לצורך קביעת רמת ההשכלה ההתחלתית של הלומדים וקביעת רמת-המטרה; שאלוני המיון (באחריות ועל ידי הראמ"ה) באים לזהות ציפיות וחששות של הלומדים ולאפיין חסמים וגורמי משיכה.

הפעלת הכיתות

עם תום תהליך הגיוס ורישום התלמידים ולאחר סיום התהליך המנהלי הדרוש לצורך תקצוב הרשויות (ועדת הקצבות), נפתחו הכיתות.

יש לציין את הקשיים שהתעוררו בהפעלת הכיתות:

1. בחלק מן היישובים שנדגמו לא היו קיימים מרכזי השכלה, וההפעלה הייתה כרוכה בהקמה או הקמה מחדש של מרכזי השכלה ובכלל זה גיוס והכשרת רכזים, גיוס מורים והדרכתם וכדומה.

2. התעורר קושי בגיוס לומדים לפרויקט, בעיקר בשל העובדה שהכיתות נפתחו באמצע שנת לימודים, כאשר להורים היו כבר פעילויות שהם התחייבו עליהן מתחילת שנת הלימודים.

תהליך ההערכה

תהליך ההערכה מתבצע על ידי הרשות הארצית למדידה והערכה. במסגרת ההערכה מתקיימת בחינה השוואתית ולאורך זמן של הישגים לימודיים של בתי ספר שבהם לומדים תלמידים שהוריהם משתתפים במסגרות להשכלת מבוגרים ומשלימים את השכלתם הפורמלית, לעומת בתי ספר דומים ('קבוצת השוואה') שהורי התלמידים הלומדים בהם אינם משתתפים במסגרות להשכלת מבוגרים. כמו כן נבחנים תהליכים משפחתיים ותהליכים אחרים באמצעות כלים של הערכה מעצבת. במסגרת ההערכה המעצבת נבחנות שאלות כגון: תפיסת ההשכלה בקרב הלומדים המבוגרים ובקרב ילדיהם (וכן שינויים בתפיסות אלו לאחר רכישת ההשכלה); תפיסות המבוגרים באשר לבתי הספר של ילדיהם ומידת מעורבותם ברכישת ההשכלה של ילדיהם; תפיסות של המבוגרים וילדיהם באשר לעתיד המקצועי והתעסוקתי של הילדים.

ההורים נבדקים בשני צירים:

- הלומד כהורה
- הלומד כמבוגר

תגובות ההורים לאפשרות ההצטרפות לפרויקט

על פי הממצאים של הראמ"ה שהתבססו על ניתוח שאלוני המיון שמילאו ההורים בהגיעם למבחני מיון ולפתיחת הכיתות, מאפייני אוכלוסיית הלומדים שהחלו את לימודיהם בשלב א' של הפרויקט בשנת תשע"א הם כמפורט להלן:

- הרצון לעזור לילדים ולהוות דוגמה עבורם מהווים את גורמי המשיכה העיקריים של התוכנית וההזדמנות להשלים לימודים. גורמים אלו מופיעים במקום ראשון בקרב כל הקבוצות השונות של מועמדים לתכנית: דוברי עברית, דוברי ערבית, ילדי הארץ ועולים ממדינות שונות.
- הציפיות מהלימודים: במגזר דוברי העברית, בנוסף לציפייה לעזור לילדים בשעורי הבית,

בולטות הציפיות להמשיך בלימודים מקצועיים/לימודי תעודה ולשפר את הביטחון העצמי. נשים נטו יותר מגברים לציין נושאים רגשיים-חברתיים - ביטחון עצמי וכבוד כלפיהן. גברים, לעומת זאת, הזכירו בשיעור גבוה במעט מהנשים ציפייה לקידום בעבודה. גם במגזר דוברי הערבית ניכרת רמת ציפיות גבוהה לעזור לילדים בשיעורים, להמשיך לימודים/לימודי תעודה מקצועיים ולשפר את הביטחון העצמי.

- הגורמים המעכבים הם בעיקר מטענים רגשיים כלפי הלימודים וחשש מכישלון שניתן להניח שהמועמדים נושאים איתם מגיל צעיר. חששות אלו אמנם לא מנעו רבים להצטרף לתוכנית, אך סביר שהם מעכבים מועמדים פוטנציאליים נוספים מלהגיע למפגש המיון (שבמהותו הוא מבחן).
- משתתפי מפגשי המיון מגיעים ממגזרים שונים, אולם קיים ייצוג גבוה במיוחד לנשים, לדוברי ערבית וליוצאי אתיופיה כמגזרים מובחנים.

תוכנית הלימודים

- תוכניות לימודים של האגף לחינוך מבוגרים ברמות השכלה שונות שהותאמו לצורכי ההורים. יצוין שעמידה בחובות הלימודים מקנה לזכאים תעודה של משרד החינוך.
- סדנאות להורים בנושאים רלוונטיים לקבוצות השונות. בהנחיה ובהדרכה של המחלקה להורות ומשפחה בשפ"י.

תוכניות הלימודים של האגף לחינוך מבוגרים מיועדות למבוגרים חסרי השכלה יסודית ותיכונת ומותאמות לעולמו של הלומד המבוגר. התוכניות מאפשרות ללומד שרכש ניסיון חיים ומעמד מקצועי ומשפחתי להשלים את השכלתו היסודית או התיכונת הפורמלית. השלמת ההשכלה מחזקת את דימויו העצמי ומהווה תרומה למוביליות חברתית ולאיכותה. התוכניות מתמקדות בשלושה תחומים עיקריים: הקניית ידע, הקניית כלים ומיומנויות, רכישת גישות ועמדות. הן מטפחות בלומד את המודעות וההכרה בחשיבות הלמידה המתמשכת ומנסות לטעת בו את ההכרה ביכולתו לממש את כישוריו ולשפר את תפקודו במשפחה, בעבודה ובחברה דמוקרטית ושוויונית. קיימים מספר מסלולים עיקריים: תוכנית להשלמת השכלת יסוד ולהשלמת השכלה תיכונת.

מדדי הצלחה

- כ-70% מההורים המשתתפים אמורים היו לסיים מסלול להשלמת השכלה ולקבל תעודה.
- בין 30% ל-40% מן ההורים אמורים היו לקבל לפחות אישור לימודים על המקצועות שבהם נבחנו לשם המשך השלמת השכלתם בעתיד.
- ההערכה אמורה הייתה לבחון אם חל שינוי בהישגי התלמידים בבית הספר.
- נקבע שההורים ישתתפו בפעילויות בית ספריות ויהיו מעורבים בתהליך החינוכי של ילדיהם.

- פיתוח יכולת של ההורים לסייע לילדיהם במשימות ומטלות בית ספריות.
- פיתוח יכולת של ההורים ליישם את הכלים והידע הרלוונטי שקיבלו - בתפקודם ההורי במשפחה.

פרויקט עד הלום – סיכום שלב א

נפתחו 26 כיתות באפריל 2011; סך כל הלומדים - 507. במועד הקיץ נבחנו 250 לומדים ב-10 יישובים.

פתיחת הפרויקט גרמה לתסיסה חיובית בחלק מהיישובים השונים: הורים שילדיהם לומדים בבתי ספר שלא נדגמו ומבוגרים שאינם הורים לילדים בגילים הרלוונטיים ביקשו ומבקשים להשלים את השכלתם.

עם סיום שנת הלימודים קיבלו ההורים ברוב המרכזים מכתב תודה על השתתפותם והזמנה להמשיך וללמוד גם בשנה"ל תשע"ב.

המצב בתשע"ב

בשנת הלימודים תשע"ב פעלנו למימוש היעדים הבאים:

1. גיבוש דרכים נוספות לגיוס לומדים, בעיקר תוך 'פריטה' על מניעים הקשורים בילדים: הבנה של ההורים שהלימודים ייתנו בידיהם את היכולת לסייע לילדים בהכנת שיעורי בית ויכולת להבין טוב יותר מה הם עושים בבית הספר; וכן התייחסות למניעים הקשורים בשיפור הביטחון העצמי, יכולת להמשיך בלימודים מקצועיים ושדרוג תעסוקתי.
2. הרחבת התמיכה של הקהילה ושל בית הספר בפרויקט.
3. גיבוש דרכים לשימור לומדים ולמניעת נשירה.
4. הרחבת המדגם של בתי הספר.
5. בשנת תשע"ב נפתחו כיתות חדשות ביישובים נוספים, סך הכול 31 כיתות ובהן 500 תלמידים. במועד החורף נבחנו 320 לומדים ב-17 יישובים. במועד החורף נבחנו במבנים חיצוניים של האגף ובסוף השנה ייבחנו במועד הקיץ. חלק מהכיתות יסיימו את לימודיהם וחלקם יסיימו את מסלול הלימודים בשנה הבאה.
6. מדגם חדש ייצא לדרך בשנת תשע"ג.

נספחים

כמה נתוני יסוד על הלומדים בפרויקט

בסך הכול למדו בפרויקט 615 לומדים. כשליש מהם נשרו בין השנה הראשונה לשנייה בגלל קשיים שונים.

הנתונים שלהלן הם על הנבחרים. חלק מהלומדים ברמות טרום השכלת יסוד ויסוד לא נבחנו במועדי הקיץ והחורף.

מאפייני הלומדים:

מגדר	חורף 2012	קיץ 2011
נקבה	250	198
זכר	69	52
סה"כ	319	250

מגדר	חורף 2012	קיץ 2011
בדואי	11	13
דרוזי	21	0
יהודי	168	97
ערבי	119	140
סה"כ	319	250

למעלה משני שלישי הם ילדי הארץ והיתר עולים ממדינות שונות.

מספר שנות הלימוד ביה"ס	חורף 2012	קיץ 2011
5	7	0
6	2	0
7	3	2
8	19	4
9	19	24
10	83	71
11	112	68
12	42	31
לא דווח	32	50
סה"כ	319	250

במועד הקיץ 2011 נבחנו 250 לומדים מ-10 ישובים. הנושאים שנבחנו בהם: ערבית לערבים ולדרוזים, עברית לדוברי ערבית, מתמטיקה, יישומי מחשב, והבנת הנקרא. מסלולי הלימוד ברובם הם לקראת לימודי תג"ת (תעודת גמר תיכונית).

מכתב מאבא, תלמיד בפרויקט, אל בנו (נכתב במבחן מיון בכיתה בתל אביב)

אדם יקר,

בכל הפעמים שעשינו שיעורים ביחד או בנינו כל מיני עבודות ללימודים עבור הכיתה שלך, תמיד דיברנו על כמה אבא שאני לא סיימתי את הלימודים ואני יודע שאתה תמיד אשבת עמוק בפנים "הלוואי שאבא ילמד".

ויום אחד באת בשמחה להודיע לי על לימודים למבוגרים וקיוות שאשתלב בהם, מאוד שמחת להצדנות למרות שזה נשמע מפליד ואולי מסר תועלת למראה. אך הדרך בה הודעת לי על הפרויקט והעידוד שלך בעניין, דאג אותי למסלול הלימודים.

אני שמחה להודיע לך שהפכתי להיות תלמיד כחוק, ומקווה שנוכל לעמוד ביחד וכן נוכל ליצור לנו זמן מיוחד ביחד.

באהבה,

אבא

מכתב-שיר מתלמיד למורה בפרויקט (המורה: לאה לאמיש)

(נכתב למסיבת סיום של כיתת תג"ת בבית ברבור, תל-אביב)

אני לא אר זמיש

ואין לי דירה של אלמיש

אני תלמיד של המורה לאה לאמיש,

מעריך מספר אחד שלה, לא אכזיש!

אני חיוב להתאים את השיחה

עם פסקת פתיחה...

כי זה מה שלימדה אותי המורה לאה,

כדי להצליח במבחן ולקבל מאה.

אני כותה "טיוטה" ו"ראשי פרקים",

על רעמים, בריקים ועל אלוקים.

הזמן עובר בעצלותיים,

ובינתיים, אני שם "מרכאות" ו"נקודותיים".
באיבורי אכתוב על מורים
הנותנים את הלב והנשמה ללימוד הורים,
על התרגילים והתגבורים
ועל מתן עצרה בשיעורים.
אני ממשיך עם מילות קישור
ומבקש מהמורה לאה אישור,
עושה רווחים בין פוסקה לפוסקה
ויוצא להפסקה...
אני כותב על מטרת ה"טקסטים",
על האיים ועל המיתים,
על משפחות חד-הוריות ועל שבטים
ועל עניים שאין להם בתים.
אני והקבוצה שלמדה איתי, כל אישה ואיש,
מודים לך, המורה לאה לאמי,
על הסבלנות שלך ואורך הרוח,
קבלי צל"ש מאיתנו ולכי קצת לנו!
עשית מעל ומעבר כדי ללמד אותנו,
לעולם לא נשכח אותך, מורתנו!
אישה יקרה את ולנצח תישארי בליבנו,
בכותך ... הצלחנו!

תודה רבה!

צהר שקדי וכל הקבוצה להשלמת השכלה באיבור ובהגנת הנקרא 2011-2012

מכתב ממורה למנהלת 'בית העולה' בחולון

לכבוד

ליאת פינקל-טויטו

מנהלת "בית העולה" ברשת קהילה ופנאי חולון

הנדון: התרשמותי מכיתת המבוגרים שלימדתי

שלום רב!

בחודש נובמבר 2011 ובאיחור ניכר התחלתי ללמד אזרחות לתעודת גמר - 12 שנה"ל בכיתת המבוגרים בבית העולה. כמורה לבגרות באזרחות המנוסה במגע עם נוער בגילאי התיכון על שלל האתגרים ששכבת הצעירים מכילה בקרבה, הכנתי עצמי לגרוע מכל בטרם פגשתי את המבוגרים.

לתדהמתי, גיליתי במהרה איך לא רק כיצד כל חששותי הופרכו ביעף, אלא אף יתרה מכך שכן כיתת המבוגרים גילתה התנהגות לימודית יוצאת דופן הראויה לשבח ולציון ומופת בלתי רגילים שאותם אני מוצא לנכון לאזכר במכתב זה.

כיתת המבוגרים שפגשתי, למדה את החומר הזר והמורכב לבחינת הגמר באזרחות ובשפה לא פשוטה ומשפטית אותה הבאתי לכיתה בזמן שיא, כך שעד סוף ינואר 2012, תם הקורס והתלמידים ניגשו לבחינה, אותה עברו בהצלחה (להערכתי)!

כמו כן גילתי מידה רבה של שקדנות עצמית ואותנטיות, עבודה על החומרים הנלמדים הן בשיעור והן בבתים במידה שקשה היום למצוא גם בתיכונים הטובים בישראל.

במרוצת הזמן הקצר שבו התקיים הקורס, התלמידים הביעו מידה רבה של עניין אישי של ממש בחומר הנלמד השזור בעולם האקטואלי של חיינו, סקרנות, חקירה וביקורת, מחשבה יצירתית, שאילת שאלות ותשובות שאף לא מביישות שום אקדמיה בישראל.

בנוסף לכך, התלמידים למדו והכירו בצורה טובה מאוד את החומר, וכן היו בעלי מוטיבציה רבה להצלחה וכל זה כמעט ללא התערבותי והתעסקותי בענייני אכיפת משמעת והתעסקות בכללים וחוקי המוסד להשכלה זה.

לא פעם אמרתי לתלמידי המבוגרים שהם עושים כברת דרך יפה בזמן קצר, לומדים ומתרגלים ברמת קושי נאה וכי דרגת מוכנותם המקצועית שעמדה על שלב גבוה מביאה אותם כעת גם להצלחה בבחינת הבגרות ברמה של 2 יח"ל, אם רק יחפצו בכך.

לבסוף, הנני גאה על כך שתרמתי משהו למיזם החשוב והערכי הזה מן המעלה הראשונה שבו השקעה של כל שקל היא מוצדקת וכן שמח על כך שזכיתי להכיר האנשים הנפלאים אותם לימדתי ונכנסו ללבי בנקל ובלתי תנאי.

תודה וברכה
יחזקאל שמואלי
מורה לאזרחות

כיתה בפתח תקווה

כיתה בחולון